

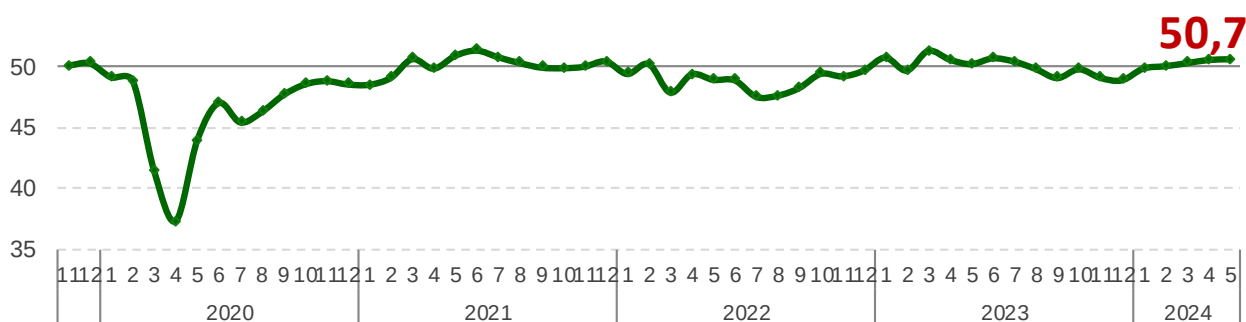

Іскерлік белсенділік индексі

2024 Мамыр

2024 жылдың мамыр айында іскерлік белсенділік біртіндеп жақсара түсті. Көрсеткіш төртінші ай қатарынан оң аймақта. Индекс өндіріс пен құрылыстағы көрсеткіштің өсуі есебінен жақсарды.

График 1. Іскерлік белсенділік индексінің (ІБИ) динамикасы*

* Көрсеткіш 50-ден жоғары болса – оң өзгерісті, төмен болса – кері өзгерісті білдіреді. Индекс мәні 50-ден қаншалықты жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (құлдырау) қарқыны соншалықты жоғары (төмен), ал 50-ге тең болса – өзгеріс жоқ дегенді білдіреді.

Іскерлік белсенділік индексі мамыр айында 50,7-ға дейін көтерілді.

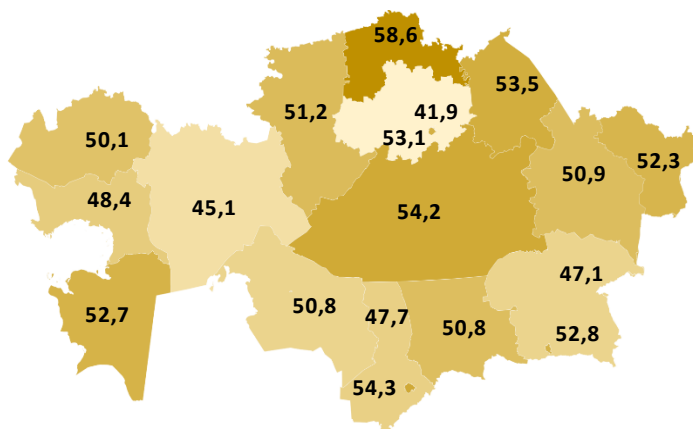
Көрсеткіштің жақсаруы өндірісте, қызмет көрсету секторында және құрылыста байқалды. Аталған секторларда іскерлік белсенділік индексі сәйкесінше **51,5**, **50,6** және **52,0** құрап, өсу аймағында орын алды (сәуір айында - тиісінше 50,8, 51,4 және 48,8). Ең үлкен өсім құрылыста байқалады, мұнда индекс оң аймаққа өтті. Құрылыста барлық компонент жақсарды.

Тау-кен өнеркәсібінде көрсеткіш **49,0**-ге дейін (сәуірдегі 47,1-ден) жоғарылағанына қарамастан, әлі де теріс аймақта қалды. Мұнда іскерлік белсенділіктің өсуін тежеп отырған фактор – жұмыспен қамтудың төмен деңгейі.

График 2. Мамыр айындағы өңірлер бойынша ІБИ

12 өңірде іскерлік белсенділік жақсарып, 6 өңірде нашарлады.

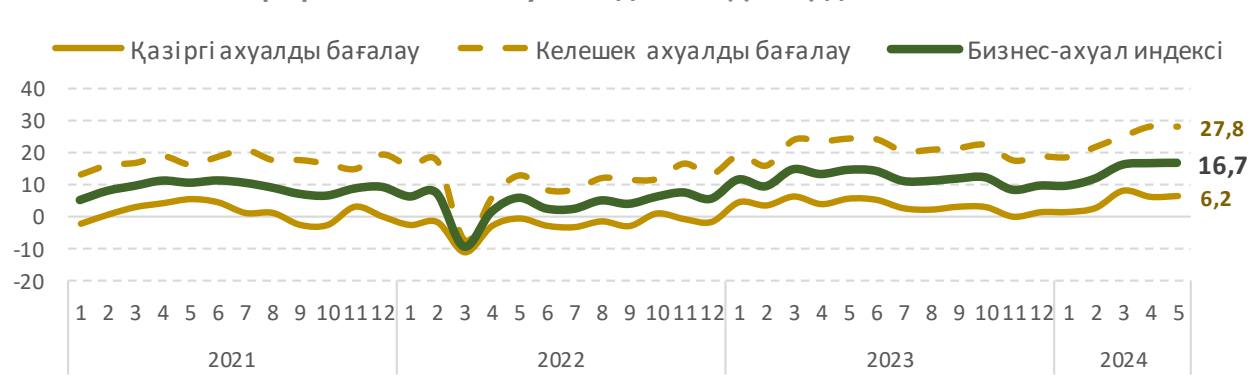
Индекстің ең жоғарғы мәні Солтүстік Қазақстан облысында (58,6), ең төменгі мәні Ақмола облысында (41,9) тіркелді.

Бизнес-ахуал индексі

Мамыр айында бизнес-ахуал индексі аздап жақсарды. Бизнесі жүргізудің қазіргі және келешек шарттары оң бағаланды. Қазіргі бизнес жағдайды бағалау аздап жақсарды.

График 3. Бизнес-ахуал индексінің (БАИ) динамикасы*

* Қазіргі және болашақ бизнес-ахуалды бағалау үшін жауаптар теңгерімі (ЖТ) қолданылады. Ол – бизнес-ахуалдың өзгерісіне қатысты сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптар арасындағы айырмашылық. Индекс мәні 0-ден жоғары болса – ахуалдың жақсарғанын, төмен болса – нашарлағанын білдіреді.

Кәсіпорындардың бағалауы бойынша сұраныс жақсарып келеді.

Бұрынғыдай кәсіпорындар қаржыға/несиеге қолжетімділікті және инфрақұрылымды оң бағалады. Ал салық жүктемесі мен бизнес қорғау мәселелерін теріс бағалады. Бұл ретте, салық жүктемесін бағалау аздап жақсарды, ал коммуникацияның қолжетімділігін бағалау аздап төмендеді.

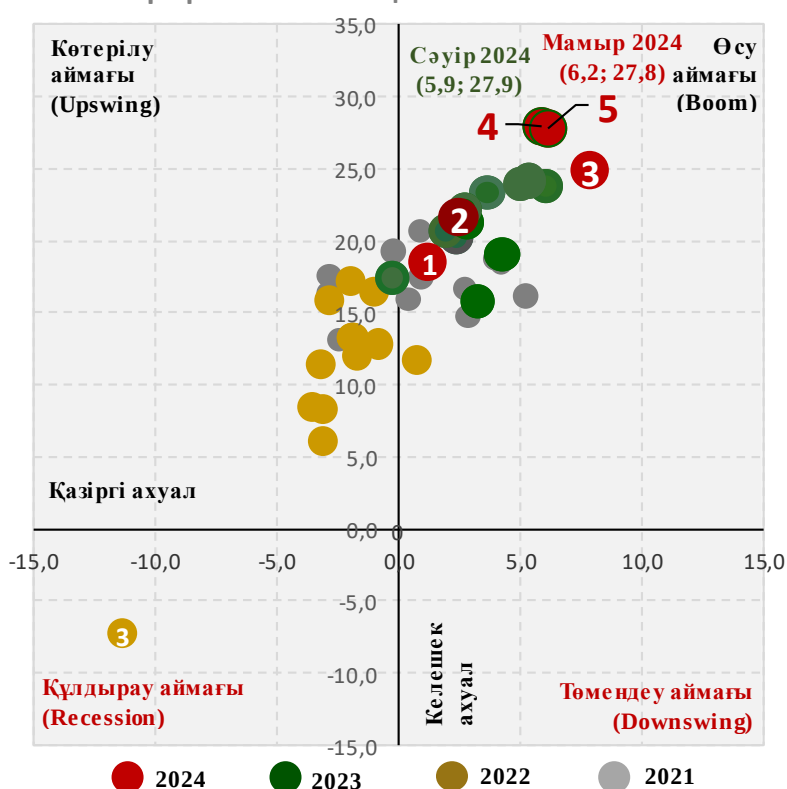
2024 жылдың мамыр айында бизнес-цикл «сағатының» көрсеткіші өсу аймағында қалды.

Қазіргі бизнес жағдайды бағалау көрсеткіші аздап жақсарып, 6,2 құрады.

Алдағы 6 айдағы келешек бизнес-ахуал бағасы айтарлықтай өзгермей, 27,8 құрады.

*Бизнес-цикл «сағаты» берілген уақытта экономиканың циклдің қай фазасында болғанын көрсетеді. Оны құру үшін қазіргі ахуалды (Х осі бойынша) және келешек ахуалды (Y осі бойынша) бағалау бойынша деректер қолданылады.

График 4. Бизнес-цикл «сағаты»

ӘДІСНАМАЛЫҚ ТҮСІНДІРМЕ

¹ Ақпарат нақты сектор мониторингіне қатысушы кәсіпорындардың арасында жүргізілген ай сайынғы сауалнамалардың нәтижесімен дайындалды.

² Іскерлік белсенділік индексі жаңа тапсырыстар көлемі, жұмыспен қамту деңгейі, жаңа өнім көлемі, тауарлы-материалдық қорлардың көлемі, жеткізу мерзімдері сияқты кәсіпорындар көрсеткішінің жиынтық өзгерісі ретінде есептеледі.

³ Іскерлік белсенділік индексін есептеу үшін диффузиялық индекс (ДИ) пайдаланылады. Ол әрбір көрсеткіш бойынша оң жауап берген кәсіпорындар үлесінің және өзгеріссіз жауаптардың жартысының үлесінің қосындысы (үлестер салмақтанып есептеледі) ретінде есептеледі. Бұл индекс көрсеткіштің өзгеру динамикасын сипаттайтын жалпыланған индикатор болып табылады.

⁴ Бизнес-ахуал индексін (БАИ) есептеуде Ifo неміс зерттеу институтының әдістемесіне сәйкес осы айдағы бизнес-жағдайлардың көрсеткіштері (АЖ) және болашақ 6 айдағы бизнес-жағдайлардың күтілетін өзгерістері (БЖ) бойынша жауаптар теңгерімі (ЖТ) пайдаланылады:

$$\text{БАИ}^* = \sqrt{(\text{ЖТ}(\text{АЖ}) + 200) * (\text{ЖТ}(\text{БЖ}) + 200)} - 200$$

мұндағы, ЖТ – жауаптар теңгерімі

АЖ – ағымдағы экономикалық жағдай

БЖ – болашақтағы экономикалық жағдай

⁵ ЖТ (жауаптар теңгерімі) бизнес-шарттардың өзгеруі туралы сұрақтарға берілген оң және теріс жауаптардың үлесі арасындағы айырма ретінде есептеледі. Кәсіпорындар ұсынылған үш жауаптың біреуін таңдайды: «жақсарды», «өзгерген жоқ» және «нашарлады». Жауаптардың үлесі салмақтана отырып есептеледі.

⁶ Ifo зерттеу институты жасаған бизнес-цикл «сағаты» – бұл екі нөлдік сызықтың қиылысуымен төрт квадрантқа бөлінген диаграмма (координаттар жүйесі). Олар іскерлік жағдай тұрғысынан экономикалық циклдің төрт кезеңін білдіреді: көтерілу, өсу, төмендеу, құлдырау. Егер ағымдағы жағдайларды бағалау теріс болса, ал күтулер оң болса, экономикасы көтерілу фазасында, егер ағымдағы жағдайларды бағалау және күтулер оң болса, онда экономика өсу фазасында т. с. с.

⁷ Диаграммалардағы деректер маусымдық фактордың әсерінен тазартылған (болашақ жағдайларды бағалау мен факторларды бағалаудан басқасы).

⁸ Алдыңғы айлардың динамикасында маусымдық тазалауға және ЖҚҚ нақтылауға байланысты өзгерістер болуы мүмкін.

⁹ Секторлар бойынша егжей-тегжейлі ақпарат (сұрыптау туралы ақпарат, индикаторлар динамикасы, жауаптардың таралу нәтижелері) дашбордта берілген.

¹⁰ Секторлар бөлінісінде өңірлер арасында сұрыптаудың репрезентативтілігіне қол жеткізуге қарай жаңа әкімшілік-аумақтық құрылымға сәйкес есептеу нәтижелері ұсынылады.